

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2018. – Т. 37-38. – С. 41-48

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2018. – Volume. 37-38. – pp. 41-48

УДК: 327.39(478):061.1ЄС

© Наталія Чобану¹

Шлях Республіки Молдова до Східного партнерства: між досягненнями та політичними невдачами

Східне партнерство є ініціативою консолідації та поглиблення співпраці між Європейським Союзом та шістьма країнами-партнерами Східної Європи та Південного Кавказу: Вірменія, Азербайджан, Білорусія, Грузія, Республіка Молдова та Україна. Співпраця з державами Східного партнерства відбувається в рамках двох діалогових програм: двосторонньої (підписання та реалізація угод про асоціацію, створення глибокої та всебічної зони вільної торгівлі, лібералізація візового режиму) та багатосторонньої (реалізується на рівні всіх спеціалізованих платформ та ініціатив).

У статті на основі комплексного аналізу автор характеризує позицію Республіки Молдова, її перспективи та можливості політичної, економічної та соціальної інтеграції до європейської спільноти, конкретно визначивши, що Республіка Молдова досягла головних цілей, визначені в Празі у 2009 році: підписання Угоди про асоціацію з ЄС, Угода про глибоку та всеохоплюючу зону вільної торгівлі та здійснення лібералізації візового режиму в Шенгенській зоні для власників біометричних паспортів.

Авторська думка стверджує, що актуальність даного дослідження полягає в оцінці потенціалу Республіки Молдова сприйняти вплив цієї зовнішньополітичної європейської ініціативи та сприйнятті членства в рамках Східного партнерства з точки зору інтеграції до Європейського Союзу.

Ключові слова: Східне партнерство, Європейський Союз, Республіка Молдова, багатостороннє та двостороннє співробітництво.

The route of Republic of Moldova in Eastern Partnership: between achievements and political failures

Eastern Partnership is an initiative of consolidation and deepening of cooperation between European Union and six partner states from Eastern Europe and South Caucasus: Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova and Ukraine. The cooperation with Eastern Partnership states is founded on two dialog frameworks: bilateral (signing and implementing the association agreement, creating a Deep and Comprehensive Free Trade Area, the liberalization of visa regime) and multilateral (it is implemented throughout specialized platforms and initiatives).

In this article, the author sets the objective to approach multilaterally the position of Republic of Moldova throughout the set of perspectives and opportunities of political, economic and social integration in the European community, outlining specifically that Republic of Moldova has achieved the main objectives that were agreed on in Prague in 2009: signing the Association Agreement with EU, The Agreement of Deep and Comprehensive Free Trade Area and implementing the liberalization of visa regime in Schengen area for the owners of biometric passports.

The author's opinion states that the topicality of this study lies in evaluation of the potential of Republic of Moldova to perceive the impact of this European initiative of foreign policy and to value the membership within the Eastern Partnership for the perspective of integration in European Union.

Keywords: Eastern Partnership, European Union, Republic of Moldova, multilateral and bilateral cooperation.

¹ Аспірант, Інститут міжнародних відносин Молдови, E-mail: cnata1950@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8162-0513>, <https://doi.org/10.31861/mhpi2018.37-38.31-38>.

Introducere.Parteneriatul Estic reprezintă o inițiativă de consolidare și aprofundare a cooperării Uniunii Europene cu șase țări partenere din Europa de Est și Caucazul de Sud: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina.Lansată oficial la 7 mai 2009, în cadrul Summit-ului Parteneriatului Estic de la Praga, această inițiativă este fundamentată de principiile implicării comune, diferențierii și condiționalității, promovând democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum și principiile economiei de piață, dezvoltării durabile și buneii guvernări.

Parteneriatul Estic se încadrează în cadrul mai larg al Politicii Europene de Vecinătate, concepută în contextul extinderii din 2004, inclusiv pentru a sprijini politic, economic și social țările Europei de est și sud.

Obiectivele ce fundamentează activitatea politicii vizează: apropierea politică și economică a țărilor partenere de UE; promovarea securității, stabilității și a buneii guvernări; consolidarea relațiilor de cooperare dintre guverne și societatea civilă; susținerea contactelor între oameni prin liberalizarea regimului de vize pe termen lung și în condițiile stabilite; îmbunătățirea securității energetice; promovarea reformelor în diverse sectoare și protecția mediului². Însă obiectivele parteneriatului și finanțarea realizării deocamdată nu reprezintă o ofertă atractivă pentru toate țările eligibile, întrucât cele șase țări au poziții, capacități și aspirații diferite în implementarea politicii Parteneriatului estic, adoptarea normelor europene și alegerea UE drept principala lor direcție geopolitică.

Scopul acestui articol vizează analiza oportunităților oferite de Uniunea Europeană Republicii Moldova ca stat membru al Parteneriatului Estic și estimarea capacității acesteia de a valorifica opțiunea respectivă ca mecanism de asociere la Uniunea Europeană.

Rezultatele investigației. Cooperarea cu statele Parteneriatului Estic se fundamentează pe două formate de dialog: bilaterală(semnarea și implementarea acordurilor de asociere, crearea zonei de comerț liber și aprofundat, liberalizarea regimului de vize) și multilaterală, care se realizează prin intermediul inițiativelor directorii șurmătoarelor platforme tematice:

a. Platforma de Cooperare nr.1: „Democrație, bună guvernare și stabilitate”: Managementul integrat al frontierei; Prevenirea, pregătirea pentru răspunsul la dezastrele naturale și cele provocate de om; Lupta împotriva corupției; Reforma administrației publice.

b. Platforma de Cooperare nr.2: „Integrare economică și armonizarea cu politicile UE”: Facilități pentru întreprinderi mici și mijlocii; Promovarea buneii guvernări în domeniul mediului; Comerț și aproximarea regulative în domeniul comerțului, legată de Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC).

c. Platforma de Cooperare nr.3: „Securitatea Energetică”: Piețele energetice regionale și eficiența energetică; Diversificarea livrării energetice.

d. Platforma de Cooperare nr.4: „Contacte interumane”. De asemenea, cooperarea pe dimensiunea parlamentară a PaE este efectuată în cadrul Adunării Parlamentare EURONEST, platforma care reunește statele partenere în cadrul Comitetului Regiunilor UE este CORLEAP, iar Forumul Societății Civile a PaE facilitează consolidarea rolului societății civile în realizarea obiectivului PaE³.

Deci, marele avantaj a Parteneriatului Estic constituie perspectiva acordurilor de asociere care oferă unele beneficii importante pentru țările vizate în parteneriat: în Acordurile de Asociere este consemnată afirmația privind abordarea diferențiată dintre țări, fiecare țară va putea decide asupra perspectivelor integrării în UE; va negocia independent condițiile; deschiderea UE pentru examinarea posibilităților de susținere a anumitor țări în domeniul energetic și de implicare în soluționarea problemelor de securitate, întrucât regiunea se confruntă cu diverse conflicte, chestiuni de mediu și o dependență considerabilă de livrările de resurse naturale rusești.

Totuși, inițiativa Uniunii Europene privind țările din Parteneriatul Estic vine în concordanță cu o serie de provocări: influența Rusiei asupra configurației politice de ansamblu a Parteneriatul Estic, care presupune formate de dialog și cooperare bilaterală: UE-țară a PE; Parteneriatul presupune doar integrarea pe piața internă a UE, în schimbul reformelor politice și economice, nu și integrarea deplină în spațiul comunitar, condiționând astfel apariția incertitudinii: costul adaptării standardelor UE nu este mai mare, decât stimulentele oferite?; discuțiile în contradictoriu în cadrul UE cu privire la viitorul Parteneriatului estic.

² Parteneriatul estic. <http://infoeuropa.md/parteneriatul-estic/>, vizitat la 20.04.2018.

³ Parteneriatul Estic. <http://www.eumission.mfa.md/parteneriatul-estic/>, vizualizat la 20.04.2018.

Dacă până la începutul anului 2014, UE a reușit să avanseze în realizări privind Parteneriatul Estic, în dependență de abordările individuale, de viziunea strategică și reformele implementate în fiecare țară respectivă, atunci în contextul declanșării crizei și al războiului din estul Ucrainei a intrat în blocaj, susținerea acestor țări fiind continuată doar pentru a securiza granița estică a Uniunii și posibil pentru a evita o posibilă confruntare cu Rusia, perspectiva de integrare în comunitate devine tot mai incertă.

Republica Moldova în cadrul Parteneriatului Estic. Republica Moldova, în aproape un deceniu de la lansarea inițiativei Parteneriatului estic a participat la diverse formate de dialog oferite de către Uniunea Europeană, fiind uneori ea gazda diverselor activități de consolidare și realizare a obiectivelor propuse pe agenda parteneriatului. Cele mai importante evenimente și acțiuni ce s-au desfășurat în parcursul Republicii Moldova în cadrul Parteneriatului Estic le vom trece succint în revistă:

La 7 mai 2009, Republica Moldova, alături de alte cinci state ex-sovietice, este inclusă în Parteneriatul Estic, inaugurat la Summitul de la Praga. Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, nu a fost prezent la Summit, convocând argumentul: „criza politică din țară, apărută după alegeri”, țara noastră fiind reprezentată de ministrul de Externe, Andrei Stratan. În discursul său, oficialul a menționat faptul că: „Republica Moldova este un stat european, care aspiră să devină membru al Uniunii Europene și în acest sens depunem toate eforturile pentru a realiza acest obiectiv, menținând un nivel de cooperare durabilă cu partenerii noștri estici. Avem o atitudine serioasă și responsabilă pentru acest proces și mulțumim statelor membre ale UE pentru susținerea constantă pe care o simțim în acest proces. Ne așteptăm la intensificarea dialogului politic cu UE, semnarea Acordului de Asociere, liberalizarea regimului de vize și crearea spațiului de comerț liber. Aceste domenii vor fi prioritate în relațiile noastre și vă asigurăm că Moldova este pregătită să obțină aceste rezultate. Suntem siguri și de susținerea UE în acest sens.”⁴

În contextul acestui discurs, urmare a instituirii unei noi guvernări, în 2010 au fost lansate negocierile privind Acordul de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, acord care va cuprinde și instituirea unui Acord de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv dintre cele două părți. Totodată, la 15 iunie este lansat, la Luxemburg, Dialogul privind liberalizarea regimului de vize dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

În data de 30 septembrie 2011, Republica Moldova a participat la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Varșovia (Polonia). În declarație semnată la reuniune se menționează că Moldova a avansat semnificativ în negocierile privind liberalizarea regimului de vize, fiind ca model în acest sens pentru alte state și poate demara negocierile pe marginea Acordului de Liber Schimb și Comprehensiv cu UE în termen de 3 luni. În același context, Donald Tusk, prim-ministrul Poloniei susținea: „Summitul și deciziile luate aici accentuează puternic susținerea PE. Prin declarația comună se recunosc aspirațiile europene ale țărilor. Cel mai important succes - am deschis o direcție nouă de integrare a economiilor cu piața UE. Știm că Georgia, Moldova și Ucraina au avut așteptări mai mari de la acest Summit - au dorit perspectivă clară de aderare la UE. Suntem conștienți și de faptul că în acest moment nu avem suficiente condiții întrunite, nici din partea UE, nici din partea țărilor partenere, pentru a oferi o perspectivă clară de aderare. Așteptăm ca toate condițiile să fie îndeplinite, după care să mergem mai departe”⁵.

15 septembrie 2011 - Strasbourg, a fost adoptată Rezoluția privind negocierile Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană. În alocuțiunea sa, Președintele Parlamentului European, Jerzy BUZEK, a remarcat evoluțiile RM din ultimii doi ani, declarând că prin „votul de astăzi Parlamentul European recunoaște importanța crescândă a Republicii Moldova în Europa și semnificația acesteia, precum și angajamentul față de UE, ca partener-cheie”⁶.

La 5 iunie 2012, la Chișinău a avut loc prima reuniune în cadrul noii inițiative a dialogurilor informale din cadrul Parteneriatului Estic (PaE) lansată de Comisia Europeană și Serviciul European pentru Acțiune Externă. Subiectele abordate în cadrul reuniunii au vizat: evaluarea rezultatelor re-

⁴ Summitul de la Praga și-a încheiat lucrările, 07.05.2009, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presamd/475929/>, vizitat la 21.04.2018.

⁵ Moldova la Summit-ul Parteneriatului Estic: Unde suntem, încotro ne îndreptăm. <http://unimedia.info/stiri/doc-moldova-la-summit-ul-parteneriatului-estic-unde-suntem--incotro-ne-indreptam-39583.html>, vizitat la 27.04.2018.

⁶ http://www.europarl.europa.eu/president/en/press/press_release/2011/2011-September/press_release-2011-September-14.html, vizitat la 27.04.2018.

formelor întreprinse în statele partenere după Summit-ul PaE din Varșovia, implementarea Foii de Parcurs pentru Parteneriatul Estic, identificarea și valorificarea unor noi oportunități de cooperare și consolidare a dialogului pentru perioada de până la următorul Summit al PaE din 2013.

23 iulie 2012 - la Bruxelles a avut loc cea de-a treia Reuniune Ministerială a Parteneriatului Estic cu participarea Miniștrilor Afacerilor Externe ai statelor membre ale UE și statelor Parteneriatului Estic. În cadrul discuțiilor, Republica Moldova a fost remarcată de către oficialii europeni ca fiind un exemplu de succes în cadrul Parteneriatului Estic, fiind apreciat înalt progresul semnificativ obținut în promovarea reformelor. Cu ocazia reuniunii, în cadrul discuțiilor oficialii au examinat agenda curentă a relațiilor RM-UE și nemijlocit evoluțiile procesului de negocieri al Acordului de Asociere, precum și instituirea zonei de comerț liber și aprofundat.

În data de *29 noiembrie 2012*, Republica Moldova a participat la deschiderea oficială a reuniunii a 4-a a Forumului Societății Civile al Parteneriatului Estic, desfășurată la Stockholm, Suedia. În discursul de salut, Natalia Gherman a trecut în revistă ultimele evoluții ale dialogului RM-UE, referindu-se în special la rolul societății civile în avansarea procesului de implementare a agendei europene a țării noastre.

4 decembrie 2012 - delegația Republicii Moldova a participat la reuniunea înalților funcționari din cadrul Parteneriatului Estic (PaE), de la Bruxelles. Comisarul pentru Extindere și Politică de Vecinătate al UE, Ștefan Füle, a accentuat importanța continuării procesului de reforme vizând transformările ireversibile în conformitate cu standardele și principiile europene, cu o pondere esențială în materializarea obiectivului integrării în UE. Delegația RM a reliefat prioritățile cooperării sectoriale cu UE, atât pe dimensiunea economică, cât și pe cea a mobilității și afacerilor externe.

12 februarie 2013 - Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Iurie Leancă a participat la cea de-a II-a Reuniune a Dialogului politic informal din cadrul Parteneriatului Estic, în formatul miniștrilor de Externe, la Tbilisi. Discuțiile din cadrul reuniunii au vizat evaluarea implementării de către statele partenere a Foilor de parcurs elaborate pentru dimensiunea bilaterală a relațiilor cu UE, precum și relevarea acțiunilor prioritare care necesită a fi întreprinse în vederea Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius, din noiembrie 2013. Reprezentanții Republicii Moldova au discutat cu statele partenere despre evoluțiile relațiilor bilaterale și cooperarea în contextul multilateral, inclusiv în vederea maximizării beneficiilor pe care le oferă dimensiunea multilaterală a Parteneriatului Estic.

18 aprilie 2013 - Parlamentul European a aprobat încheierea Acordului dintre UE și Republica Moldova de modificare a Acordului privind facilitarea eliberării vizelor. Acordul a fost semnat în iunie 2012 de către prim-ministrul Vlad Filat și comisarul european Cecilia Malmström, și are drept scop de a facilita eliberarea vizelor pentru cetățenii moldoveni care doresc să călătorească în țările Uniunii Europene.

22 iulie 2013, Bruxelles – Republica Moldova participă la cea de-a patra reuniune ministerială a Parteneriatului Estic (PaE), cu participarea miniștrilor Afacerilor Externe ai statelor membre UE și PaE. În cadrul reuniunii au fost evaluate activitățile implementate în cadrul Parteneriatului Estic de la adoptarea Declarației Comune a Summit-ului PaE de la Varșovia și au fost punctate sarcinile ce necesită a fi îndeplinite pentru atingerea așteptărilor de la Summit-ul PaE de la Vilnius.

4-5 octombrie 2013, Chișinău - cea de-a 5-a reuniune a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic, cu titlul „Împreună spre un viitor european”. Republica Moldova a găzduit peste 250 de reprezentanți ai societății civile din Uniunea Europeană și țările Parteneriatului Estic. Ministrul Natalia Gherman a reiterat importanța consolidării parcursului european al Republicii Moldova, precum și altor țări ale Parteneriatului Estic care aspiră să devină membre ale UE într-un viitor previzibil.

În perioada *28-29 noiembrie 2013*, la Vilnius, Lituania s-a desfășurat cel de-al treilea cel de-al III-lea Summit al Parteneriatului Estic, în cadrul căruia a avut loc parafarea textului Acordului de Asociere, care include și crearea Zonei de Liber Schimb, Aprofundat și Cuprinzător.

În perioada *26-28 februarie 2014*, Ambasadorii pentru Parteneriatul Estic din cinci state europene (Franța, Letonia, Lituania, Suedia și Ungaria) au efectuat o vizită de lucru în Republica Moldova. Oficialii au discutat despre perspectivele evoluției Parteneriatului Estic până la Summit-ul de la Riga din 2015, au reiterat mesajul de susținere a parcursului european al Republicii Moldova și au subliniat importanța comunicării cât mai clare, tuturor cetățenilor moldoveni, a avantajelor Acordului de Asociere RM - UE, care include și Zona de Liber Schimb, Aprofundat și Cuprinzător, de asemenea au întreprins o vizită de lucru în regiunile de nord și de sud ale țării pentru a se întâlni cu administrația publică locală, societatea civilă și studenții din Bălți și Comrat.

27 februarie 2014 - Parlamentul European a votat în favoarea eliminării vizelor pentru cetățenii Republicii Moldova. Anul acesta se împlinesc patru ani din momentul liberalizării regimului de vize cu Uniunea Europeană. Potrivit Ministerului Afacerilor Externe și al Integrării Europene, oportunitatea de a călători fără vize o au în prezent 2.114.321 de cetățeni, deținători de pașapoarte cu date biometrice, inclusiv 148.258 cetățeni din regiunea transnistreană. Regimul fără vize a oferit posibilități noi pentru contacte între oamenii de afaceri, pentru participarea la cursuri de instruire de scurtă durată, precum și pentru vizitarea rudelor și prietenilor, inclusiv din diasporă, ceea ce a reprezentat o adevărată consolidare a contactelor interumane, Republica Moldova fiind prima țară a Parteneriatului Estic care a obținut regimul fără vize cu Uniunea Europeană. Pe parcursul acestor patru ani autoritățile moldovenești, au împărtășit cu țările interesate din cadrul Parteneriatul Estic experiența acumulată și bunele practici, care au contribuit la realizarea acestui deziderat.

Astfel, către sfârșitul primului an de implementare, în spațiul Schengen au călătorit 241.415 de cetățeni moldoveni, deținători de pașapoarte cu date biometrice; către sfârșitul celui de-al doilea an numărul acestora a fost de 577.058; la finele anului trei am ajuns la 982.764, iar pentru luna aprilie 2018 cifra totală ajunge la 1.469.917.⁷

28-29 aprilie 2014, Budapesta, Republica Moldova a participat la reuniunea miniștrilor de Externe în formatul *Visegrád 4 +* statele Parteneriatului Estic, fiind felicitată de participanții la reuniune cu ocazia intrării în vigoare a regimului liberalizat de vize, menționând succesul țării noastre drept exemplu și pentru ceilalți parteneri estici.

În data de 27 iunie 2014 la Bruxelles, Belgia a fost semnat Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, fiind ratificat de Parlamentul Republicii Moldova pe 2 iulie 2014, iar de Parlamentul European pe 13 noiembrie 2014. Acordul de Asociere RM-UE stabilește un nou cadru juridic pentru avansarea relațiilor dintre RM și UE spre o treaptă calitativ superioară, cea a asocierii politice și integrării economice cu UE.

Astfel, Acordul de Asociere (AA) se fundamentează pe o abordare inovativă și ambițioasă, incluzând crearea unei Zone de Liber Schimb Complex și Cuprinzător – DCFTA.

9 septembrie 2014, la Baku, are loc la cea de-a patra întâlnire a dialogului informal al miniștrilor de Externe din cadrul Parteneriatului Estic.

9 decembrie 2014, la Bruxelles a avut loc cea de-a 7-a reuniune la nivel înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova - Uniunea Europeană.

31 martie 2015, delegația Republicii Moldova, condusă de vice-ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Daniela Cujbă, a participat la reuniunea oficialilor de nivel înalt din cadrul Parteneriatului Estic (PaE), desfășurată la Bruxelles.

21-22 mai 2015 - Summitul Parteneriatului estic, desfășurat la Riga. Au fost evaluate progresele realizate de la Summitul de la Vilnius din 2013 și au trasat o agendă pozitivă pentru viitor: consolidarea instituțiilor și a bunei guvernante: UE și-a confirmat angajamentul privind sprijinirea țărilor partenere în direcția consolidării instituțiilor și a rezilienței lor la provocările externe; intensificarea mobilității și a contactelor interumane; dezvoltarea oportunităților de piață, prin îmbunătățirea mediului de afaceri și a securității juridice în țările partenere din Europa de Est; asigurarea securității energetice⁸.

26 noiembrie 2015, la Tbilisi, s-a desfășurat cea de-a 6-a reuniune informală a miniștrilor de Externe din cadrul Parteneriatului Estic.

25 noiembrie 2015, la Bruxelles a avut loc cea de-a 8-a reuniune la nivel înalt a Parteneriatului de Mobilitate Republica Moldova - Uniunea Europeană.

În perioada 23 și 24 noiembrie, la Bruxelles a fost organizată reuniunea înalților oficiali ai Parteneriatului Estic și la cea de-a XIV-a reuniune a Platformei 1 „Democrație, bună guvernare și stabilitate”.

31 martie 2015, delegația Republicii Moldova, condusă de vice-ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Daniela Cujbă, a participat la reuniunea oficialilor de nivel înalt din cadrul Parteneriatului Estic (PaE), desfășurată la Bruxelles.

⁷ Patru ani de călătorii fără vize în Uniunea Europeană pentru cetățenii Republicii Moldova, 28.04.2018, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/511954/>, vizitat la 29.04.2018.

⁸ Summitul Parteneriatului estic, Riga, 21-22/05/2015, <http://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/international-summit/2015/05/21-22/>, vizitat la 29.04.2018.

10-11 martie 2015, la Tbilisi, Georgia, Republica Moldova participă la o reuniune trilaterală pentru definitivarea unei viziuni comune a celor trei țări privind Declarația Summit-ului Parteneriatului Estic (PaE) de la Riga.

21 aprilie 2016 - reuniunea înalților oficiali ai țărilor Parteneriatului Estic, desfășurată la Bruxelles.

11 iulie 2016, la Kiev - cea de-a șaptea reuniune informală a miniștrilor afacerilor externe ai Parteneriatului Estic (PaE). Pe lângă miniștrii de externe, la eveniment a participat și comisarul european pentru politica de vecinătate și negocierile de extindere, Johannes Hahn.

La 2 decembrie 2016, la Bruxelles, a avut loc cea de-a 9-a Reuniune la nivel înalt a Parteneriatului de mobilitate Republica Moldova - Uniunea Europeană.

16 decembrie 2016, la Bruxelles, Regatul Belgiei, s-a desfășurat cea de a 16-a reuniune a înalților oficiali ai Parteneriatului Estic. La eveniment au participat reprezentanții instituțiilor UE și statelor membre, precum și cei din statele partenere.

12 aprilie 2017, la Varșovia, a fost organizată reuniunea miniștrilor afacerilor externe ai statelor Grupului de la *Visegrád* și țărilor Parteneriatului Estic (V4 + PaE).

În perioada 27 – 28 aprilie 2017, la Bruxelles, Regatul Belgiei, s-a desfășurat cea de-a XVII-a ședință a Platformei multilaterale Nr. 1: „Pentru democrație, bună guvernare și stabilitate” și Reuniunea înalților oficiali ai Parteneriatului Estic. La evenimente au participat reprezentanții statelor Parteneriatului Estic, instituțiilor europene și statelor membre ale Uniunii Europene.

10 iulie 2017 - la Chișinău, s-a desfășurat cea de-a 9-a Reuniune a Dialogului Ministerial Informal al Parteneriatului Estic.

31 august 2017, Budapesta - reuniunea de lucru a miniștrilor afacerilor externe din țările Grupului de la *Visegrád* (V4) și din statele Parteneriatului Estic (PaE).

La Summitul Parteneriatului Estic, ce a avut loc la Bruxelles la 24 noiembrie 2017, au fost formulate un șir de priorități, care urmează a fi realizate pînă în 2020, s-a subliniat importanța bunei guvernări - instituții eficiente, responsabile, transparente și democratice, care va cultiva încrederea oamenilor în guvernele lor; implementarea reformelor în administrația publică și în sistemul judiciar, lupta împotriva corupției; cooperarea și sprijinul UE în domeniul reformării sectorului de securitate, punerea în aplicare a gestionării integrate a frontierelor, prevenirea crimei organizate, traficului de ființe umane și a contrabandei, combaterea migrației ilegale, a amenințărilor hibride, terorismului și a extremismului violent, inclusiv prin dialog interreligios și intercultural, sporirea securității informatice și combaterea criminalității informatice, consolidarea prevenirii dezastrelor etc.⁹

Pe dimensiunea bilaterală, Republica Moldova a reușit să realizeze cele trei mari obiective stabilite în 2009 la Praga: semnarea Acordului de asociere cu UE, a Acordului aprofundat și cuprinzător de liber schimb (DCFTA) și instituirea regimului de călătorii fără viză către spațiul Schengen pentru posesorii de pașapoarte biometrice.

Pe dimensiunea multilaterală a Parteneriatului Estic, am prezentat mai sus acțiunile și implicarea în diverse reuniuni, conferințe, foruri și summituri din cadrul platformelor tematice ale Parteneriatului a instituțiilor de resort din Republica Moldova. Deci, pentru a beneficia de credibilitate și încrederea Uniunii Europene, Republica Moldova urmează să realizeze angajamentele expuse în Acordul de Asociere și să valorifice obiectivele de cooperare bilaterală încheiate pînă în prezent.

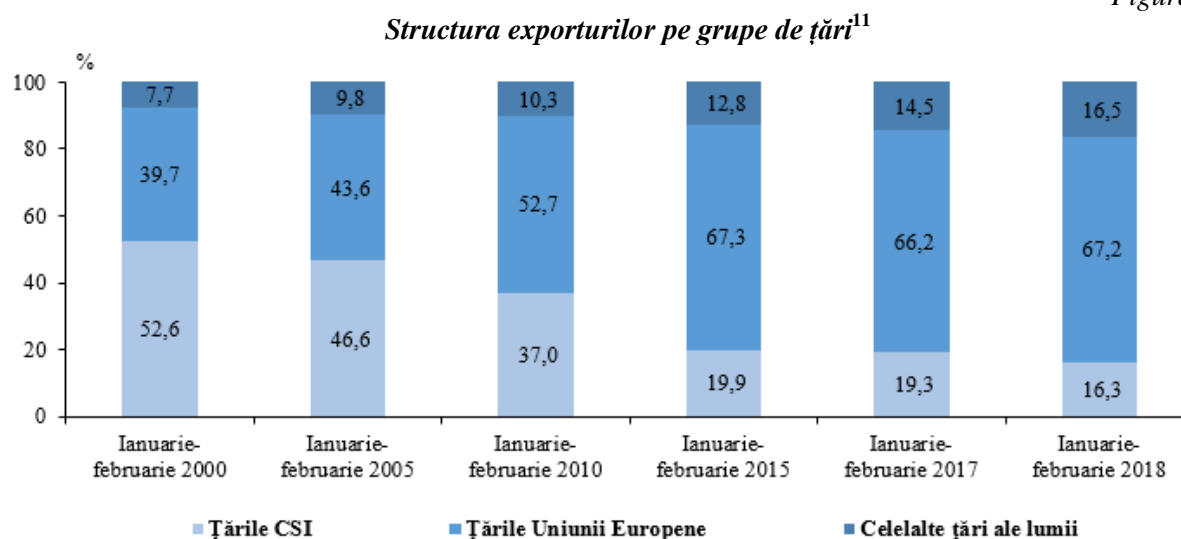
Faptulcă Uniunea Europeană a devenit un partener comercial strategic pentru Republica Moldova după semnarea Acordului de Asociere este vizibil din rapoartele Biroului Național de Statistică, în care se observă faptul că între 2010 și 2018 ponderea exporturilor Republicii Moldova în statele UE a crescut de la 39,7% la 67,2%, în timp ce ponderea țărilor CSI s-a redus de la 52,6% la 16,3% (Figura 1). Datele statistice din ianuarie 2018 prezintă următoarea pondere: la export - țările UE- 68,48%, țările CSI-15, 31%; la import - țările UE- 47,02%, țările CSI-25, 08%, cei mai mari parteneri comerciali ai Moldovei din UE fiind: România – export: 23,89%, import: 14,55%; Italia - export: 9,73%, import: 6,42%; și Germania – export: 8,29%, import: 7,13%.

De asemenea, potrivit studiului „FACTS AND FIGURES ABOUT EU-MOLDOVA RELATIONS” Uniunea Europeană, prin proiectele sale de cooperare a oferit sprijin pentru 5.000 de întreprinderi din Moldova; au fost reabilitate circa 700 km de drumuri, a fost dotat transportul public din Chișinău și Bălți cu autobuze și troleibuze; au fost instalate în mai mult de 225 școli, grădinițe, centre comunitare și sate sisteme de încălzire pe bază de biomasă; au fost construite noi infrastructuri de

⁹ <http://www.consilium.europa.eu/media/31758/final-statement-st14821en17.pdf>, vizitat la 03.02.2018.

alimentare cu apă potabilă pentru aproximativ 15.700 de persoane. În perioada 2015-2017, prin programul oferit de UE: Erasmus+, peste 900 de studenți moldoveni, cadre didactice, precum și 3.000 de tineri din Republica Moldova au beneficiat de oportunitatea de a studia, preda și participa în activități de voluntariat.¹⁰

Figura 1

Concluzii. În concluzie, cu susținerea constantă, dar condiționată la maximum din partea Uniunii Europene și a altor parteneri internaționali, Republica Moldova reușise o perioadă să progreseze în implementarea unor reforme, inclusiv consolidarea zonei de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare (DCFTA), fiind în topul clasamentului țărilor din Parteneriatul estic, potrivit Eastern Partnership Index¹², însă din cauza problemelor nesoluționate din sectorul bancar, justiție, domenii afectate de corupție și aservire politică, Republica Moldova nu mai este considerată „o poveste de succes a Parteneriatului Estic” și model pentru celelalte țări partenere, ci este privită cu mari rezerve de către oficialii europeni, fiind frecvent sancționată și criticată în cadrul instituțiilor europene de faptul că nusunt respectate angajamentele asumate prin semnarea Acordului de Asociere.

Deci, esențialul pentru avansarea Republicii Moldova ca țară beneficiară a oportunităților oferite de Parteneriatul estic se află în potențialul și voința guvernării de la Chișinău, a reprezentanților mass-media, societății civile și a tuturor cetățenilor moldoveni de a percepe și evalua impactul acestei inițiative europene de politică externă și de valorificare a opțiunii de membru în cadrul Parteneriatului Estic pentru perspectiva de integrare în Uniunea Europeană, pîrghie ce poate fi explorată doar în condițiile în care este susținută exclusiv și de politica comunitară.

Referințe bibliografice

1. Parteneriatul Estic. <http://infoeuropa.md/parteneriatul-estic/>, vizitat la 20.04.2018.
2. Parteneriatul Estic. <http://www.eumission.mfa.md/parteneriatul-estic/>, vizitat la 20.04.2018.
3. Summitul de la Praga și-a încheiat lucrările, 07.05.2009, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/475929/>, vizitat la 21.04.2018.
4. Moldova la Summit-ul Parteneriatului Estic: Unde suntem, încotro ne îndreptăm. <http://unimedia.info/stiri/doc-moldova-la-summit-ul-parteneriatului-estic-unde-suntem--incotro-ne-indreptam-39583.html>, vizitat la 27.04.2018.
5. http://www.europarl.europa.eu/president/en/press/press_release/2011/2011-September/press_release-2011-September-14.html, vizitat la 27.04.2018.

¹⁰ FACTS AND FIGURES ABOUT EU-MOLDOVA RELATIONS. https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eap_factsheet_moldova_eng_web.pdf. (2018).

¹¹ Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în ianuarie-februarie 2018, 06.04.2018, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5963&parent=0>, vizitat la 30.04.2018.

¹² EASTERN PARTNERSHIP INDEX 2015-2016, Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development, December 2017, ISBN 978-2-930970-00-4, EAN 9782930970004, http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP_Index_2015-16_0.pdf, vizitat la 27.04.2018.

6. Patru ani de călătorii fără vize în Uniunea Europeană pentru cetățenii Republicii Moldova, 28.04.2018, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/511954/>, vizitat la 29.04.2018.
7. Summitul Parteneriatului estic, Riga, 21-22/05/2015, <http://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/international-summit/2015/05/21-22/>, vizitat la 29.04.2018.
8. <http://www.consilium.europa.eu/media/31758/final-statement-st14821en17.pdf>, vizitat la 03.02.2018.
9. Activitatea de comerț exterior a Republicii Moldova în ianuarie-februarie 2018, 06.04.2018, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=5963&parent=0>, vizitat la 30.04.2018.
10. FACTS AND FIGURES ABOUT EU-MOLDOVA RELATIONS. https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eap_factsheet_moldova_eng_web.pdf (2018).
11. EASTERN PARTNERSHIP INDEX 2015-2016, Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development, December 2017, ISBN 978-2-930970-00-4, EAN 9782930970004, http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP_Index_2015-16_0.pdf, vizitat la 27.04.2018.

References

1. The Eastern Partnership. <http://infoeuropa.md/parteneriatul-estic/>, visited on 20.04.2018.
2. The Eastern Partnership. <http://www.eumission.mfa.md/parteneriatul-estic/>, visited on 20.04.2018.
3. The Prague Summit closed its work, 07.05.2009, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/475929/>, visited on 21.04.2018.
4. Moldova at the Eastern Partnership Summit: Where we are, where we are heading. <http://unimedia.info/stiri/doc-moldova-la-summit-ul-parteneriatului-estic-unde-suntem--incotro-ne-indreptam-39583.html>, visited on 27.04.2018.
5. http://www.europarl.europa.eu/president/en/press/press_release/2011/2011-September/press_release-2011-September-14.html, visited 27.04.2018.
6. Four years of visa-free travel to the European Union for citizens of the Republic of Moldova, 28.04.2018, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/511954/>, visited on 29.04.2018.
7. Summit of the Eastern Partnership, Riga, 21-22 / 05/2015, <http://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/international-summit/2015/05/21-22/>, visited on 29.04.2018 .
8. <http://www.consilium.europa.eu/media/31758/final-statement-st14821en17.pdf>, visited on 03.02.2018.
9. External trade activity of the Republic of Moldova in January-February 2018, April 6, 2018, <http://www.statistica.md/newsview.php?l=en&idc=168&id=5963&parent=0>, visited on 30.04.2018.
10. FACTS AND FIGURES ABOUT EU-MOLDOVA RELATIONS. https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eap_factsheet_moldova_eng_web.pdf (2018).
11. EASTERN PARTNERSHIP INDEX 2015-2016, Charting Progress in European Integration, Democratic Reforms, and Sustainable Development, December 2017, ISBN 978-2-930970-00-4, EAN 9782930970004, http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP_Index_2015-16_0.pdf, visited on 27.04.2018.